

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Ustanova NVO varujejo naše zdravje in spremembi ZOUTI in ZOPA

Pobude za spremembo zakonodaje,
26. januar 2011, Evropa Center Ljubljana
I. posvet za uskladitev zakonskih pobud
Milan Horjak, Sedin Kičin

Vpliv na spremembo “tobačne” zakonodaje

- Ocena stanja:
 - kajenje je eden od vzrokov zbolevanja in prezgodnje smrti;
 - delež kadilcev v Sloveniji - 22,85%;
 - delež mladostnikov, ki so tobačne izdelke že poskusili - 54,2%;
 - vpliv na pasivne kadilce - v letu 2008 je bilo 44,2% nekadilcev izpostavljenih tobačnemu dimu;
 - v tobaku je tudi radioaktivni ^{210}Po .

Vpliv na spremembo “alkoholne” zakonodaje

- Ocena stanja:
 - alkohol vpliva na življenje in zdravje uživalca;
 - vpliv na življenja drugih – 773 udeležencev prometnih nesreč v letu 2009;
 - ESPAD 2007 – 87% mladostnikov je že poskusilo alkohol; 43% jih je bilo v zadnjih 12 mesecih močno opitih (pijanih)

Predlogi spremembe Zakona o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov (ZOUTI) in Zakona o omejevanju porabe alkohola (ZOPA)

- Tobačni in Alkoholni evro
- Ustanova NVO varujejo naše zdravje
- Specializirane prodajalne

Predvideni rezultati

- Aktivnejše in kvalitetnejše izvajanje programov in projektov nevladnih organizacij na področju zdravja v procesih varovanja zdravja, promocije zdravja in zdravstveno vzgojnega dela na področju preprečevanja kroničnih nenalezljivih bolezni in dejavnikov tveganja;
- takojšnje povečanje aktivnosti za preprečevanje in zmanjševanje kajenja in porabe alkohola,
- postopno zmanjševanje števila kadilcev,
- izboljšanje zgodnjega ugotavljanja rakavih bolezni, kot posledica večjega števila dejavnosti na področju informiranja o boleznih in financiranja metod zgodnje diagnostike,
- zmanjšanje izdatkov Zavoda za zdravstveno zavarovanje za zdravljenje ljudi
- kvalitetnejše izvajanje ZOUTI in ZOPA.

Vpliv na cene – Tobačni evro

- Zvišanje trošarin za tobačne izdelke
 - Eurostat raziskava je pokazala, da smo po indeksu cen šele na 20. mestu;
 - indeks cen je za 35 odstotkov nižji od povprečja;
 - nižji indeks cen imajo le Bolgarija, Estonija, Litva, Latvija, Madžarska, Poljska in Romunija.

*Eurostat raziskava o indeksu cen tobačnih izdelkov v evropskih državah (EU 27)

Vpliv cen

- Cene tobačnih izdelkov, so eden od najpomembnejših dejavnikov pri opuščanju kajenja:
 1. Skrb za lastno zdravje (71%)
 2. Vpliv družine, partnerjev in prijateljev (52%)
 - 3. Cena tobačnih izdelkov (47%)**
- 10% dvig maloprodajnih cen zmanjša porabo za 4% v bogatih državah in 8% v revnejših državah.

Alkoholni evro

- Pomembna je uskladitev na področju politik omejevanja rabe tobačnih izdelkov in porabe alkoholnih pijač, saj po raziskavah dvig cene tobačnih izdelkov neposredno povzroči porabo alkoholnih pijač. Zato je pomembno usklajeno delovanje zdravstvene in davčne politike.
- Predlog vsebuje uvedbo Tobačnega in Alkoholnega evra hkrati.

Odlok o ustanovitvi

- Z odlokom se ustanovi državna ustanova:
“Ustanova NVO varujejo naše zdravje”
- Financira se iz Tobačnega in Alkoholnega evra;
- sredstva bodo namenjena za izvajanje programov in projektov nevladnih organizacij na področju zdravja ;
- ustanova bo oseba javnega prava.

Organi ustanove

- Svet ustanove (22 članov) sestavljajo predstavniki:
 - raziskovalne in akademske sfere,
 - zainteresirane javnosti,
 - zdravniške in lekarniške zbornice,
 - Vlade,
 - Sveta za zdravje pri Vladi,
 - Inštituta za varovanje zdravja
 - in nevladnih organizacij.
- Zastopa in prestavlja jo direktor (imenovan s strani Sveta ustanove v soglasju z Ministrstvom za zdravje)

Delovanje ustanove in nadzor

- Zakon o ustanovah (ZU);
 - Pravila Ustanove;
 - drugi splošnih akti, ki jih sprejme Svet in h katerim da soglasje ministrstvo.
-
- O svojem delu poroča ministrstvu, ki hkrati nadzira njeno delovanje.

Finančne posledice

Višje trošarine na
tobačne in alkoholne izdelke

Dvig cen teh izdelkov

Več sredstev v proračun

Praksa v drugih pravnih redih

- Uvedbo sistema posebne dajatve, kot je Tobačni evro imajo še Bolgarija, Srbija, Islandija, Makedonija in Urugvaj.

Zakon o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov (ZOUTI)

- Spremembe v zvezi z Ustanovo NVO varujejo naše zdravje
- Specializirane prodajalne in Pisarna za tobačno kontrolo

Specializirane prodajalne

- Tobačni izdelki se prodajajo izključno v teh prodajalnah
- Prodajalne plačajo licenčnino s katero se financira Pisarna za tobačno kontrolo
- Del licenčnine se steka v Ustanovo NVO varujejo naše zdravje

Pisarna za tobačno kontrolo (po vzoru Irske)

- Funkcije pisarne za tobačno kontrolo:
 - Svetovati ministru za zdravje in otroke in mu pomagati pri implementaciji politik in ciljev vlade, ki se tičejo kontrole in pravil tobačnih izdelkov na splošno.
 - Posvetovati se s pomembnimi narodnimi in mednarodnimi telesi o napredku v tobačni kontroli.
 - Svetovati ministru o nadaljnjih akcijah, ki bi jih bilo potrebno storiti za zmanjšanje ali izključitev kajenja in njegovih učinkov.

- Organizirati raziskave in širiti rezultate.
 - Upravljati narodni pregled programa v sodelovanju z zdravstvenimi odbori.
 - Svetovanje ministru o proizvodnih in marketinških dejanjih tobačne industrije.
 - Izvajati druge podobne funkcije, ki jih lahko minister od časa do časa podeli Pisarni.
-
- vzdrževanje registra prodajaln in testiranje tobačnih izdelkov.

Druge omejitve v Irski zakonodaji (Zakon o javnem zdravju)

- Prepoved oglaševanja
- Prepoved sponzorstva
- Registracija prodajalcev
- Prepoved določenih marketinških praks
- Zahteve po informacijah po testiranju
- Prepoved določenih izjav
- Prekrški povezani s prodajo tobačnih izdelkov na drobno

Druge spremembe ZOUTI

- Predlog spremembe vsebuje tudi določila, ki se nanašajo na prepoved kajenja v avtomobilih
- Nadzor bi izvajala policija
- Problematika te spremembe:
 - avtomobil predstavlja zaseben prostor
- Rešitev po vzoru Cipra:
 - velja prepoved v kolikor je v avtomobilu oseba mlajša od 16 let

Finančne posledice predloga zakona

- Razbremenil bo državne organe v smislu prenosa določenih javnih nalog in nadzora.
- Dodatna sredstva iz naslova glob za kršitev prepovedi kajenja v vozilih.

Pregled sprememb členov

Spremembe ZOUTI glede ustanove

»15.b člen

Ustanovi se Ustanova NVO varujejo naše zdravje (v nadaljevanju ustanova) kot pravna oseba javnega prava.

Odlok o ustanovitvi ustanove sprejme Državni zbor Republike Slovenije. Za vsebino ustanovitvenega akta in poslovanje ustanove se smiselno uporabijo določbe zakona, ki ureja ustanove. «

» 15.c člen

Od prodaje tobačnih izdelkov se del sredstev (Tobačni evro) nameni za delovanje ustanove.

Tobačni evro se pobira od izdelkov in po sistemu, kot je opredeljen za pobiranje trošarine za tobačne izdelke, po zakonu, ki ureja sistem plačevanja trošarine od tobačnih izdelkov, ki se na območju Republike Slovenije sprostijo v uporabo.

Tobačni evro predstavlja:

- za cigareto, cigaro ali cigarilos v višini 0,05 EUR za kos
- za drobno rezan tobak v višini 5,00 EUR na kilogram
- za ostali tobak za kajenje v višini 3,00 EUR na kilogram

Sredstva pridobljena na ta način se do 20. v mesecu za pretekli mesec nakažejo na račun ustanove.«

- Prehodne določbe:

»Do ustanovitve ustanove se sredstva pridobljena iz dajatve Tobačni in Alkoholni evro hranijo na posebnem kontu. Ko zbrana sredstva dosežejo višino 300.000,00 EUR, carinski organ o tem obvesti ministrstvo, pristojno za zdravje in Državni zbor Republike Slovenije.

Državni zbor v roku 90 dni, od kar zbrana sredstva dosežejo višino iz prejšnjega odstavka, sprejme odlok o ustanovitvi ustanove.

Zbrana sredstva iz dajatev Tobačni in Alkoholni evro predstavljajo ustanovitveno premoženje ustanove. V kolikor zbrana sredstva presegajo višino 500.000,00 EUR se presežek nameni za delovanje ustanove.«

Spremembe ZOUTI v zvezi s specializiranimi prodajalnami in Pisarno za tobačno kontrolo

- 2. členu se dodata nova 11. in 12. točka:

11. Specializirana prodajalna je prodajalna, registrirana pri Pisarni za tobačno kontrolo, namenjena za prodajo tobačnih izdelkov.
- 12. Pisarna za tobačno kontrolo je organ s koncesijo Ministrstva za zdravje in s pooblastili po Zakonu o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov.

- V 5.členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

Za uresničevanje celovite družbene skrbi za varstvo zdravja prebivalcev pred škodljivimi vplivi tobačnih izdelkov skrbi Svet za zdravje pri Vladi Republike Slovenije in Pisarna za tobačno kontrolo, ki imata na tem področju zlasti naslednje naloge:

spremljata vpliv uporabe tobačnih izdelkov na zdravje prebivalcev in predlagata ustrezne ukrepe, ki zahtevajo medresorsko reševanje,

predlagata ukrepe za omejevanje uporabe tobačnih izdelkov,

- spremljata izvajanje celovitega programa preprečevanja uporabe tobačnih izdelkov in ukrepov za preprečevanje škodljivih posledic,
- s pomembnimi narodnimi in mednarodnimi telesi se posvetujeta o napredku v tobačni kontroli,
- organizirata raziskave in širita rezultate,
- vzdržujeta register specializiranih prodajaln,
- opravljata druge naloge s področja omejevanja uporabe tobačnih izdelkov in preprečevanja škodljivih posledic uporabe tobačnih izdelkov.

- V 11. členu se v prvem odstavku črta tretja alineja, druga se spremeni tako, da se glasi:

11. člen

Ne glede na določbe prejšnjega člena je oglaševanje tobaka in tobačnih izdelkov dovoljeno v obliki in podobi zaščitene blagovne znamke:

- na priboru za kajenje;
- v in na poslovnih prostorih gospodarskih družb, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, **distribucijo in prodajo** tobačnih izdelkov **na debelo** v skupni površini do 7 m²;
- na zunanjih in notranjih izveskih prodajaln tobačnih izdelkov v skupni površini do 7 m².

~~Oglaševanje tobačnih izdelkov iz prejšnjega odstavka je dovoljeno le v obliki znaka, ki je zaščiten in ki ne omenja in ne prikazuje tobačnega izdelka, njegove embalaže ali njegove uporabe.~~

- Doda se nov 14. a člen:

Prodaja tobačnih izdelkov je dovoljena le v specializiranih prodajalnah s posebnim dovoljenjem za njihovo prodajo.

V prodajalnah, ki prodajajo tobačne izdelke, ni dovoljeno nobeno oglaševanje ali razstavljanje tobačnih izdelkov.

Prodajalci morajo poskrbeti za to, da tobačni izdelki niso shranjeni na vidnih mestih, ampak v zaprtih zabojih, do katerih imajo dostop samo prodajalci in osebje specializirane trgovine. Prodajalec lahko uporablja slikovni seznam, da člane javnosti, starejše od 18 let, ki nameravajo kupiti tobačne izdelke obvešča o izdelkih, kateri so na voljo.

Prodajalci lahko uporabijo slikovni material, s katerim obveščajo kupca, starejšega od 18 let.

Prodaja tobačnih izdelkov je prepovedana v prodajalnah, kjer se prodajajo prehrambeni izdelki.

Vsi prodajalci tobačnih izdelkov se morajo registrirati v Pisarni za tobačno kontrolo.

Specializirana prodajalna je dolžna plačevati licenčnino, ki jo z uredbo določi vlada RS. Licenčnina se namenja delovanju Pisanke za tobačno kontrolo. Preostanek sredstev iz naslova licenčnin namenja Tobačnemu evru, ki je namenjen izvajanju programov in projektov nevladnih organizacij na področju zdravja v procesih varovanja zdravja, promocije zdravja in zdravstveno vzgojnega dela na področju preprečevanja kroničnih nenalezljivih bolezni in dejavnikov tveganja.

- Doda se nov 16. a člen, ki se glasi:

Prepovedano je kajenje v vseh vozilih, ki so v prometu na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki se uporabljajo za javni cestni promet.

- V 20. členu se dodata nov deseti in enajsti odstavek, ki se glasita:

Nadzor nad izvajanjem 14., 15., 16., in 17. člena tega zakona ima tudi Pisarna za tobačno kontrolo.

Nadzor nad izvajanjem 14., 16. in 16. a člena zakona ima tudi Policija.